

Előfizetési feltételek

helyben házhoz hordva vagy vidékre postán küldve:
 Egész évre 6 frt — kr.
 Fél évre 3 frt — kr.
 Negyedévre 1 frt 50 kr.

Hirdetések díja:

centiméterenként 3 kr. Kereskedők és gyárosok külön árkedvezményben részesülnek.

Bélyegdíj 30 krajczár.

Nyílt tér sora 20 kr.

KÖZÉRTÉK

POLITIKAI, TÁRSADALMI ÉS KÖZGAZDASÁGI LAP.

Megjelenik hetenkint kétszer: csütörtökön és vasárnap.

Szerkesztőség

és kiadóhivatal:

Nagyenyedi

Könyvnyomda és Papír-

árugyár részvénytársaság

Főter 38. szám alatt,

hova úgy a lap szellemi részét illető közlemények, mint az előfizetések és hirdetések bérmentesen küldendők.

Kéziratok nem adóznak vissza.

Az Ö. T. E. jubilaris ünnepe.

A helybeli Önkényes Tűzoltó-Egyesület f. é. szeptember hó első felében fogja megünnepelni fennállásának 25 éves évfordulóját.

Sok nehézség és válság között teljesítette kötelességet ez a humánus intézményünk. Küzdenie kellett nem egyszer saját tagjainak gyöngeségei ellen; mert mindig akadnak köztük olyanok, kik a tűzoltó-egyenruha viselésnek legkényelmesebb módját igyekeztek kitalálni. Gyakorlatokra és órségre nem jártak; s a mulasztásokat is vagy éppen nem igazoltak, vagy különös leleményességet fejtettek ki a mulasztás okainak kitalálásában. Sokszor megtörtént, hogy hetekig nem lehetett a parancsnokság tagjait egy-egy gyűlésre összehozni; az pedig már kronikus bajja fejlődött, hogy a zenekar tagjai a próbákat hanyagul látogatták.

Igaz ugyan, hogy a tagok túlnyomóan, majdnem kizárólag az iparos elemből telnek ki. Az iparos pedig nem mindig hagyhatja félben megkezdett munkáját; nem szakíthatja meg egy-egy jövedelmező vásárra való előkészületeit. Azt is készséggel elismerjük, hogy a tűzoltás szakszerű és egyesületi munkájában éppen azok dolgoznak legjobbat, akiknek saját házuk nem lévén, igazán minden egyéni érdek nélkül, pusztán az egyesület jó nevéért és a közügyért végzik felvállalt kötelességeiket. Az is igaz, hogy amint ezen egyesület — céljait tekintve — a legfontosabb egy város társadalmi életében: ezen célokra megfelelően a legerősebb szolgálatot is igényel. De mindezzel szemben áll az a körülmény, hogy tagjai önkényes és szívesen vállalkoztak ezen szolgálatra; s azt a reményt, sőt tudatot ebresztették fel városi közönségünkben, hogy a tűzoltás nagy fontosságú ügye teljesen megbízható kezekbe van bízva. Most tehát azt követeli tőlük saját férfias önértékük, hogy pontosan és lelkiismeretesen álljanak a parancsnokság rendelkezésére. Bizonyára így is van. És ha azon szerencsés véletlen folytán, hogy városunkban a tűzvész a ritkaságok közé tartozik, néha engednek is valamit a fegyelem katonás szigorúságából, ezt nem a megcsökkent kötelességérzetnek, hanem inkább a fentebb említett gátló körülményeknek kell betudnunk.

Sok nehézséget okozott a közönség részvételtsége

is. Azóta, hogy az egyesület parancsnoksága nyilvánosan nem panaszkodik; s azóta, hogy a felszerelés tökéletesítésében valóban korszakos lépéseket tett az egyesület: a közönségben valamely fanatikus bizalom s a biztonságnak a nyugalmas és kényelmes érzete vett erőt; küzdelmeink, nehézségünk iránt nem igen érdeklődik. „Hiszen rend van ott mindenütt!“ S eközben pártoló-tagsági díjaink nem folytak be; pénztárunk gyarapítására rendezett multságaink gyengén sikerültek; úgy, hogy néha folyó kiadásaink is csak nehezen fedezhetjük.

Meglehet, hogy csak a szomorubb oldalát nézem az éremnek; de legyen a közönségre nézve annál kellemesebb a meglepetés, ha haladásunkat szemlélheti.

Szóval az egyesületi élet számtalan küzdelmei közt élte át 25 éves múltját ez egyesületünk. S ezen nehézségek között is élnie, működnie kellett; mert az egyesület céljai olyanok, hogy a működésben pauzákat meg nem tűrnek. Kérésrel és dorgálással, buzdítással és az önértékre hivatkozással, sőt fenyegetéssel és büntetéssel mindig életben lehetett tartani a leghumánusabb eszme szolgálatát. Ez a tény maga már kész elismerés az egyesület tagjai iránt. De voltak az egyesület történetének fenyves lapjai is, melyek az egyesület szép működését és dicsőségét hirdetik.

Ezen válságos és dicsőséges napokban gazdag mult emlékének megünnepelésére hívjuk fel városunk érdeklődő polgárainak figyelmét. Ne a tagokat, ne a vezetőket ünnepeljük; hanem ünnepeljük az emberbaráti szívet szép eszméjét, melynek ünnepelés nélkül maradni ily kiváló alkalommal nem lehet, nem szabad. S az a részvét, melyben városunk lelkes polgársága a mi ünnepünket részletlenül fogja, bizonyára jó hatással lesz az egyesületi élet élénkítésére is. S ez lesz az ünnep legszebb eredménye.

Tűzoltó.

A nemzetiségi sajtóból.

Mozgólódás.

Az ausztriai zürzavarokból előállott politikai helyzetet a nemzetiségi agitátorok alkalmasnak találják arra, hogy Magyarországon az eddiginél erősebb akciózt fejtsenek ki.

Híre jár, hogy az erdélyrészi román korifeusok kibékültek és egyesült erővel fogják megindítani az új mozgalmat. Tanácskoztak a tótokkal, sőt a zöld szászokkal is, hogy mentül nagyobb segítséggel indulhasanak harcba. Állítólag néhány főmátrador Bécsben is megfordult, hol „az irányadó körökkel“ érintkeztek a nemzetiségi akció kérdésében.

A román izgatás főorgánuma: a nagyszabeni Tribuna, már fujdogálja is a harci sipot, azt mondván, hogy a „monarchia válságos állapotát“ arra kell felhasználni, hogy Magyarországon utat törjenek a föderalizmus elvei számára. Kijelenti, hogy egy ilyen kísérletnek a sikere első sorban a nemzetiségektől függ és itt az ideje annak, hogy „az osztrák nemzetiségek hős küzdelmei“ hasonló állásfoglalásra ösztönözzék a magyarországi nemzetiségeket is. Nem csekély önbizalommal azt konstatálja a nagyszabeni lap, hogy a románok — számbeli, értelmi és erkölcsi erejükkel fogva — ugyanazt a szerepet töltik be Magyarországon, amelyet a csehek Ausztriában. Következésképp az egyesülő hazai nemzetiségek közül a románokra hárul az a kötelesség, hogy megkezdjék „a legelkeseredettebb harcot a magyar szupremácia ellen“. A románok kötelessége (ugymond a Tribuna), hogy létrehozzák a nem-magyar nemzetiségek közt nem csupán a platonikus, de az effektív szövetséget is.

A Tribuna cikke is bizonyítja, hogy az osztrák nemzetiségek „sikere“ csakugyan megbővítette a román agitátorok elméjét és elérkezettnek látják az időt, hogy Magyarországra is átplántáljanak valamit, mentül többet, az osztrák betegségből.

Éppen jókor jönnek egy ilyen próbálkozással. Éppen legjobb kedvében találják a magyart, ha most látnak hozzá „erősebb akcióval“ állam-bomlasztó céljaik elősegítéséhez. Soha pompásabban ki nem válszathatták volna az alkalmat ahhoz, hogy a magyar állam teljes erejével szétverje a bandát, amely a mai nehéz helyzetben szöveteznék belső aknamunkára.

Mert az osztrák példa nem csak arra való ám, hogy reményeket fakasszon a nemzetiségi képzelődésben. Sőt még inkább arra való, hogy erős intelmet szolgáltatson a magyar politikai tényezők és a közvélemény számára, hogy: ime, milyen elfajulásokra ve-

TÁRCZA.

A dal vége.

Vajjon mi lesz a dalnak vége egykor
 Az élet méla, csöndes alkonyán?
 A szent érzelem, mely most áthevít még,
 Kap-e már akkor zengő hurba tán? . . .
 Vajjon virágok, szellő susogásán
 Elandalog majd lelkünk boldogan?
 S édes mámorban elfeledjük majdán,
 Hogy felettünk a percz úgy elsuhan . . . ?

. . . És látjuk majd a napsugárt szemünkben
 Sejtelmes fényben földeregeni?
 . . . És elcsattan-e a csók ajkainkról,
 A mámorító, édes, isteni . . . ?
 Vajjon mi lesz a dalnak vége egykor —
 Szomorú, gyászos? — boldog vagy vidám?
 Zokogni fogunk, vagy tán föl kacagni,
 A dal végének csengő dallamán . . . ?

Vagy úgy lesz tán, hogy fejfáinkra írják:
 . . . A dal végét mi el se érhetünk —
 S a dal vége tán temetői dalban
 És gyász-zenében zug majd csak felénk?
 Sirunk felett bús szellő-szárnyon száll majd
 A dal, mely sirni és kacagni fog:
 . . . A földön mindig boldogságra vágytak,
 A sirban végre ők is boldogok . . .

Farkas József.

A timárok Nagy-Enyeden.

Nagy-Enyeden a malomárok mentén rég időtől fogva virágzó timár-telep áll fenn. Régi volta mellett szóhagyományon kívül fejedelmi oklevelek is tanuskodnak; virágzó voltát bizonyítja az is, hogy a fekete bőrt messze környéken ők készítették először. 1565-ben II. János király oklevelét ad ki azon hagyományos kiváltságokról, hogy Enyeden nyers bőrt a timár-czéh tagjain kívül senki se vehessen; s hogy ugyanott, a nagy vásárok idejét kivéve, rajtuk kívül senki se árulhasson kikészített bőrt sem nagyban, sem kicsiben. A brassóiak ilyenkor is csak a karmazsin-bőrt adhatták partje-árúként; egyéb tekintetben a tömeges eladásra voltak korlátozva. Ezen kiváltságukat Bethlen Gábor 1624-ben megerősíté. 1653-ban Báthory Zsigmond új adomány-levelet ad a timár-czéhnek, mivel a régi a zavaros időkben elveszett, s megtartja őket a Csertő-malom telkének, a vízbevezetés jogának, az a. n. Varga-színnek s egy előharsai szőlőnek birtokában. Ez időben, úgy látszik, maguk a timárok varrták össze a bocskorbőrt s így egyszersmind vargák is voltak; erre mutat az oklevelek „ars sutoria“ és „ceha sutoria“ elnevezése s az a hagyomány, hogy egykor őket „sarvarró vargáknak“ hitták.

Háromféle bőrt: bocskor- vagy talpbőrt, fekete- és viksos bőrt készítenek. A juhbőrből való helyes készítése teljesen azonos a bocskorbőrt készítésével.

A nyers marha- vagy borjubőrt minősége szerint 1—2 hétig vízben áztatják s a hammasba, hamu és mészkőgyérrel telt kádba rakják, hogy kidagadjon s a szőre leváljék. 2—4 hét elteltével kivesszik s a tőkére huzva, a patak mellett a hidláson, két-

fogantus kaszakéssel lehusolják. Ha bocskorbőrt akarnak készíteni, akkor két napra ismét vízbe hányják; innen kiszedve, a színlő késsel megszínelik, megint vízre adják, hogy megszívódjék, s aztán a cserlebe teszik. A lehántott, megszáritott és kótisolt, azaz malomban tört, cserhajat 60—70 vedres hordókba rakván, meleg vízzel leöntik. Egyszerre 5—6 bőr kerül egy hordóba. A bocskor tizenhat nap alatt négy csert kap, négy-négy nap elteltével friss cserre frissen forrált vizet töltenek, s ide rakják az első cserben ázott bőrt. A negyedik után tiszta vízben felrázzák s karóba akasztják száradni. A bocskort Enyeden aczintosan azaz felig kidolgozva készítik s ebben hasonlítanak Szászrégen, Köhalm, Máramaros és Bánát timáraihoz; eltérnek azonban a sebesiektől s részben a tordaiaktól is, kik az egyszer ültetett (csávázott) bocskort készítik.

Ha fekete bőrt csinálnak, akkor a nyers bőrt, miután a hammasból kiszedték, nem a kaszával, hanem két-élű falczczal tisztítják s ismét visszaölik 3 hétre a hammasba, amelynek ekkor már inkább meszes lehetne a neve, mert hamu semmi sincs benne. Majd két napig a vízben tartják, harmadik nap a fonákjával a tőkére huzva, a húst egy buta késsel, a koppasztóval letakarítják, éles kőszerszámmal megteglázzák és egy éjjelre meleg vízben felázott tyukganéj-páczba teszik. Ebben a bőr oly sima lesz, hogy kisiklik az ember kezéből, mint a csik. A páczról tőkére huzva megtisztítják, a színlővel egyenletessé teszik, hideg vízben megsztatják, langy melegben kitaposkák és cserre adják. Az első cseren három napig ül; ekkor a cserből kidöröglik, a fonákját buta késsel a tőkén meglágyítják; visszateszik új cserre

zethet az opportunizmus, a türelem a nemzetiségi feszkelődésekkel szemben! Ime, milyen veszedelmekbe sodorhatja az államot az a bátorság, ha „a béke kedvéért” megosztják a politikai hatalmat különböző nemzetiségek között!

Hogy miként nézne ki Magyarországon is egy ilyen „béke” — azt eléggé megmutatja az osztrák példa!

Igy néz ki a valóságban az „a testvéri egyesülés”, amelyre a mi nemzetiségi agitátoraink is törekednek.

Kell-e ez valakinek?

Nem kell senkinek. Maguknak a hazai nemzetiségeknek sem.

Csak büns érzéssel lehet hasonló országbontás munkájához szegődni.

És meg vagyunk győződve, hogy Magyarország most már nem gyakorolná többé a kegyes elnézést még abban a mértékben sem, amint eddig gyakorolta.

Jó lesz ezt még a maga idejében észbe kapniok azoknak, akik „uj akciót” készülnek indítani.

(M. P.)

EKE. kirándulás

— 1898. augusztus 21. 22. —

(*) A fenti cím az EKE. alsófehérvármegyei osztályának annálisaiban mindig egy-két kellemesen eltöltött napot jelent.

Azt jelenti most is. Sőt ez alkalommal hatványozottan jelenti, mert leírhatatlan szívélyességű vendéglátással is volt egybekötve Zalatna közönsége részéről, mely, élén a fáradságot nem ismerő előjárósággal, Albini Gyula jegyzővel és Schlafkómits István bíróval, mindent elkövetett a kirándulók kényelmére, mulattatására.

Ugyanis a fenesi kecske-kövekhez rendezett idei kirándulásnak Zalatna volt a központja; itt gyülekezett szíves meghívás folytán a Nagy-Enyedről, Gyula-Fehérvárról, Abrudbányáról, Magyar-Igenből, Czelnáról összeverődött 30 főnyi kiránduló társaság, melynek központját azon három női tag képezte, kik fáradhatatlanul, mindenkit felvillanyozó jó kedélyvel, elbűvölő kedvességgel az osztály minden kirándulásán részt vesznek, és pedig Fogarasi Béláné, Varró Róza és Gyarmathy Kamilla urhölgyek. Jó példájuk ez alkalommal vonzott, mert rajtuk kívül még 6 női tagot számláltunk a kirándulók csoportjában és pedig Nagy-Enyedről Váró Jolánt és Tattias Margitot, Abrudbányáról öv. Palmer Józsefnét, Képes Erzsikét, Boér Gizit és Boér Margitot, és ha a szép csokorhoz fűzzük még a vendégszerető zalatnai nőket, kik nem csak Zalatnán fogadták páratlan szívélyességgel a kirándulókat, hanem élükön Molnár Károlyné, dr. Sontag Gusztávné és Pauszpertl Károlyné urhölgyekkel a másnapi fenesi kirándulást is megtisztelték jelenlétükkel, — akkor a kirándulás páratlan kedvességét senki kétségbe nem vonhatja, ha csak nem oly rideg ember, — és ilyen közöttünk

négy napig; négy naponként mindig új csert kap az ötödikig. Mikor az ötödikből a fonákját kidörzsölték, visszalökik új cserre a nyolcadikig. A nyolcadik cserzés után gyengén kidörzsölik, színet, fonákját halzsírral megkenik s kiterítik száradni. Midőn jól kiszáradt, ismét megáztatják langy meleg vízben, vagy cserében; majda falczsal a falczbakon egyformára vékonyítják, s a fonákját faggyus halzsírral jól megkenik. Ezzel a bőr a műhely táblájára, régebbi néven krispél-asztalra jut, hol először kő, azután réz stosszolóval simítják, hogy teljesen ráncztalan legyen. Most kerül rá a fekete festék, melyek külön e célra vassal készítenek. Kétszeri befestés után a színet tiszta halzsírral kenik, a későbbi blandzsérral tisztítják, parafa kefével fodritják hosszára, négy lábra és oldalára, azaz minden irányban. Azután meg a fonákját blandzsérozák és barkázzák. A színet kikéfélvén, tiszta halzsírral még egyszer bekenik s ezzel a bőr vásárra szállítható állapotba jutott.

A vikszos bőrt is egészen így készítik, csak hogy halzsír helyett tiszta faggyúval kenik be, s mikor egyszer ki van szárítva, újra beáztatják s a kistosszolás után megint leszáritják. Ezután négy lábra aláhúzzák, leblándzsérozák s bekenik olyan kenőccsel, melyet szappanból, faggyúból és halzsírból főznek össze.

Különböző késeiket gyakran kell munkázokban élesíteniök; mindeniknek más éle lévén, más-más aczél is kell használni az élesítéshez.

Piacukat Enyeden kívül Maros-Ujvárt, Kocsárdon, Felvinczen, Tövisen, Balászfalván találják; de ellátogatnak Gyulafehérvárra s Alvinczre is.

L. I.

nem találkozott — hogy be ne ismerne, hogy a nők jelenléte megnevesít, felvillanyoz minden társaságot.

Vasárnap reggel, ragyogó szép időben, vidám társaság hagyta el a gyorsvonattal a nagyenyedi indóházat s jó kedvtől volt zajos a zalatnai helyi érdekű vasút külön kocsija, melyet az előzékeny gyulafehérvári állomásfőnökség bocsátott a kirándulók rendelkezésére.

A Zalatnára berobogó vonat az indóháznál nagy és intelligens női és férfi-közönség fogadta, élén Csiki János róm. kath. és Montáni Gyula gör. kath. esperesekkel és az előjárósággal, és a kirándulókat Csiki János róm. kath. esperes üdvözölte meleg szavakkal s azok nevében Csató János alispán, osztályelnök köszönte meg a szíves látást, melyet Zalatna felajánlott. Kocsik röpitették innen be a kirándulókat, kiket a vendéglátók szívélyességéből kényelmes elszállásolás várt és az öltözékek rendbehozatala után —

a férfiak megfordították t. i. a kézelőt, a nők pedig levetették a porköpenyt — a községi vendéglőben találkozott a község által rendezett közeledre a társaság. A fenyő-ágakkal szépen feldíszített tágas kerti helyiségben az abrubányai híres Gyutz bandája fogadta a vendégeket és ennek hangjai mellett folyt le az izletes és Csiki János róm. kath. esperes a vendégekre és Csató osztályelnökre vonatkozó, Montáni Gyula gör. kath. esperes — ki igen lendületes szavakkal an egyetértésre, testvériségre üritette poharat —, Csató János alispán — a szíves vendéglátókra —, Gáspár János főjegyző, dr. Varró László tb. főjegyző, Boér Béla polgármester szellemes tószjtjai által fűszerezett ebéd. Ebéd után egy kellemes kötelességnek tett eleget a kiránduló társaság; tisztelgett ugyanis Csató elnök vezetés alatt Zalatna jó szellemével, a vármegye méltó büszkeségeinél: Lukács László jelenlegi pénzügyminiszterrel és Lukács Béla volt kereskedelmiügyi miniszterrel. Lekötelező szíveség, jól eső meleg fogadtatás jutott osztályrészeül a tisztelgőknek mindkét helyen s azokivül a nőknek szebbnél-szebb rózsacsokrok a páratlan kedvességű Lukács Béláné Ó Nagyméltósága részéről.

Négy óraker a zalatna-nagyalmás mútut tekintette meg a társaság. A mútut létrejöttét Lukács Bélának, remek kivételét pedig Albert Iván mérnök, építészeti hivatali főnöknek köszönheti. Kár, hogy a sok elfoglaltsága, közkedveltségű mérnök nem lehetett jelen, hogy személyesen vegye át a legszebb ajkakról elhangzott és igazi elragadtatásra valló tetszésnyilatkozatokat; így mi tolmácsoljuk azt. Ha ott van, egy koszoru is ékítette volna a közjó körül megfeszített munkásságban idő előtt már derestű fejét; így azonban az emlékkő részesült ezen megtiszteltetésben, mely azonban neki volt száruva.

Estve 8-kor kedélyes társas vacsora egyesítette ismét a kirándulókat és szíves vendéglátóikat, mely a jó zene hangjainál és egy kis rögtönzött, pár fordulásnyi táncz mellett 11 óráig tartotta össze virágos kedvben a társaságot; sőt ha igaz, amit hallottunk, annak egy része az erősebb nemből 1—2 órával meg is nyújtotta a vidám perczeket. Azonban, ha nyújtotta, ha nem, tény az, hogy reggel 5 óraker mindenki jelen volt a piacon kitűzött találkozási helyen és a helybeli résztvevőkkel 50—60 főre felszaporodott társaság, ki lovon, ki ökörszekeren, megindult a fenesi kecske-kövekhez és az igazán festői völgyszakadékbán, a zuhogó havasi patak mellett, az égnek meredező sziklafalak tövében reggel 8 óraker már gazdag villásreggelinél ült a vidám társaság, melynek végeztével a gyönyörű sziklakat tekintette meg, csakis azon panaszkodva, hogy vétek olyan kevés fáradsággal és minden veszély nélkül jutni ei erre a felségesen szép helyre.

Mig a társaság a sziklak tetején gyönyörködött a természet szépségében, mely itt valóban excellál, addig alatt a tanyán Zsurka fenesi körjegyző nejének szíves és szakszerű vezetése mellett készült a kitűnő bámos, nyárra került kácsa, borju, sertés, berbécs, parázsra a helyszínen fogott pisztráng, természetes hűtőben, a patak zuhatagában, hált átalagokbap a bor, sör s a levonult társaság rövid pihenés után, mely alatt festői csoportokban dévajkodott a patakot környező sziklaköveken elhelyezkedve, korai ebédhez sorakozott a lombsátor alá, koraihoz, mert mint a kiránduló társaság nő postái konstatalták:

„Semmi babám, semmi,
Ugy kell annak lenni,
Minden jó kirándulásnak
Végének kell lenni!”

Bizony végének kellett lenni ennek is, a kirándulás színtén jelen levő Montáni esperes lelkes, hazafias és Csató elnök összetartásra intó bucsuzó tószjtja után, bármily nehezen esett a válás egyfelől a gyönyörű, festői helytől, másfelől a feledhetetlenül kedves vendéglátóktól. 4 óraker már vonaton ült a társaság s 9 óraker ki-ki otthon álmodott, vagy álmodozott az eltöltött kedves

napokról, melyek órái annál sebesebben repültek el, mentől inkább szerettük volna tartóztatni.

Álmodtunk, álmodtunk, és álunkban zürzavaros képpé vegyült össze a derek és mindenre gondoló főrendező Csuka Domokos főszolgabíró, a fáradhatatlan és áldozatra kész előjáróság, a szép és kedves vendéglátó és kiránduló nők, — bámos, sziklak, nyársontult, patak, pisztráng, száguldó vonat s az a vigasztaló kellemes gondolat, hogy lehet ez még máskor is így!

Vegyes hírek.

— **Kinevezés.** A m. kir. igazságügyminiszter Molnár János gyulafehérvári kir. törvényszéki irnokot a gyulafehérvári kir. törvényszékhez irodatisztá névezte ki.

— **Figyelmeztetés.** Miután az 1898. évre esedékes adóelőírás befejezést nyert, Nagy-Enyed város adóhivatala ez uton is felkéri adózó közönségünket, hogy adókönyvecskéikkel adóelőírás szempontjából 8 nap alatt a városi pénztári hivatalban annai is inkább jelentkezzenek, mert meg nem jelenés esetén a mulasztók 5 frt bírságban fognak elmarasztaltatni.

— **Adózó közönségünk figyelmebe.** Nagy-Enyed város adóhivatala ez uton is felhívja a város adózó közönségét, hogy a terhükre kirótt adó, illeték stb. tartozásaik pontos benzetését most már annyival is inkább eszközöljék, mert nevezett adóhivatal felsőbb hatóságától nyert rendelete következtében az adózók irányában legszigorubbán fog eljárni.

— **Értesítés.** A brassói állami polgári leányiskolával kapcsolatos női kereskedelmi szaktanfolyamra a beiratások folyó hó 25-én kezdődnek és folyó évi szeptember hó 5-én befejezetenek. Beiratási díj 15 forint. Tandíj 35 forint. Ez utóbbi havi részletekben is fizethető. Kr bekne-Liber Eteleka, igazgató.

— **Árlejtés.** A vezetésem alatti gyulafehérvári kir. törvényszék, ugyszintén a felügyeletem alatti abrubányai, balászfalvi, gyulafehérvári, marosujvári, nagyenyedi és vizaknai kir. járásbírságok és esetleg a helyi kir. ügyészség részére az 1899. évben szűkegrendő könyvkötői munkák biztosítása céljából árlejtest hirdet s annak határidejéül folyó év szeptember hó 2-ik napjának d. e. 9 óráját tűzöm ki, mely napra az érdeklődőket azzal a figyelmeztetéssel hívom meg, hogy az árlejtes megkezdésekor 15 frt bánatpénz letendő. Az árlejtesi feltételek a hivatalos órák alatt elnöki irodámban, ugyszintén a fennebb megnevezett kir. járásbírságok vezetőinél ts megtekinthetők. Gyulafehérvárt, 1898. augusztus 23. A kir. törvényszék elnöke.

— **Gyufaiparunk helyzete.** Statisztikai kimutatások arról a szomorú körülményről győznek meg bennünket, hogy gyufaiparunk válságos helyzetbe nem hogy csökkenne, hanem inkább évről-évre emelkedik. Évtizedek óta az osztrák gyárak, nevezetesen a cseh és stájerországiak, majdnem kizárólag kivitelre dolgoztak és gyártmányuk az egész világon el volt terjedve, de néhány év óta a keleti országokba lehetetlen lett a kivitel és így az osztrák gyárak, legfőbb piacziakat elvesztvén, kényszerítve vannak gyártmányuknak új piacot keresni és fokozott erővel dolgoznak most azon, hogy ezen új piac részint az osztrák tartományokban, részint pedig Magyarországon legyen. A Magyarországon ma üzemben levő 17 gyufagyár — melyek nagy részét már évek óta léteznek — nem néztek közömbösen a viszonyok ezen fejlődését, hanem serényen dolgoztak gyártmányuk javításán és szállítóképességüket évről-évre fokozták, olyannyira, hogy Magyarország szükségletét ezen gyárak teljes mértékben fedezni képesek. Mig tehát egyrészt a magyar gyárak a konkurrenzia hatása alatt kényszerítve voltak kisiparból nagyiparrá változni, addig másrészt a fentemlített okokból a behozatal mindinkább növekszik. Ezen két ellentét már most oly tultermelést idéz elő, hogy ennek hatása alatt, a kínálat és kereslet örökös törvényeinek megfelelőleg, az árak ugyszólyán a minimumon már alul vannak.

— **Az iparegyesület érem pályázata.** Az országos iparegyesület, mint minden évben, az idén is érem pályázatot hirdet a kiváló iparosok számára. Az érmeke pályázhatnak: 1. Olyan iparosok, akik működésükkel a hazai ipar előmenetelét idézték elő, akár valamely iparág tökéletesítése, versenyképessé tétele által. Az érmeke fokozatai: arany, ezüst és bronz. Aranyérmet csak egyet adnak ki és pedig pályázat mellőzésével az igazgatóság javaslata alapján. 2. Akik a rendszeres műves iparban (kézművesség) ipari jelességükkel kitűnnek és igazolják, hogy szakmájukban jeles mesterek. 3. Akik a kor igényeinek és a külfölddel való versenyképesség feltételeinek megfelelő ipartelepét (gyár, műhely) hoznak létre. 4. Akik iparukat művészeti irány-

ban siker
litettek
mint azo
egyesület
szakosztá
adatokka
ság elé
vehet mi
ország
nyek fol
gos ipar
Uj-uteza

A me
ből józ
feld J
gálta. M
vatalban
— Ö
— Bi
— Az
— S
hivataln
Bizto
lapot, m
olvasó
a legye
ezt nye
— T

Egy
történet
lajdonke
szerű s
történe
Épen n
egy fia
szép lá
élet az
tek a h
kedes e
dolgot
vonult
szony
élvezte
káig. A
— zara
vedt a
világi
Az
előtt s
nőtt, k
az ass
rá. Val
valahol
mertek
kezdje
tott rá
— F
voltan
magam
boldog
Az
tort, al
kallu
náczió

Kül
szak-k
lyet e
Egy
erős v
ván n
nem l
mint
roppan
rajta.
homok
in na
ben.
be és
Végre
intéze
megvo
ekkor
ték, n
tapasz
fosztja
legye
volt
újbol
Végül
dolye

repültek el,
zürzavaros
gondolá-
fáradhatat-
és kedves
sziklák, nyár-
az a vigasz-
még máskor

ban sikeresen fejlesztik. A három utóbbi pontban említett bronzérmeket nyerhetnek. Ugy a pályázatokat, mint azokat az ajánlatokat, melyek az országos ipar-egyesület kézműipari, gyári- és mű- és építés-ipari szakosztályaiban tagok részéről történnék s a megfelelő adatokkal és bizonyítékokkal igazoltatnak, az igazgatóság elé terjesztik elbírálás végett. A pályázatban résztvehet minden Magyarországon lakó, illetőleg Magyarországon ipartelevéllel bíró egyén. A pályázati kérvények folyó évi október 1-ének déli 12 órájáig az országos ipar-egyesületi igazgatóságához (Budapest, IV. ker. Uj-utca 4. szám.) nyújtandók be.

Mindenféle.

A megkorrigált Madách. A közigazgatási életből jóízű apróságot írnak Debreczenből. Gróf Dégenfeld József főispán a minapában a hivatalokat vizsgálta. Mindenütt rendet talált a főispán, csak egy hivatalban bukkant nagyobb restancziára.

— Önöknel restanczia van? — kérdezte a főispán.
— Bizony, sajnos...
— Aztán mi okozza ezt a restancziát?
— „Sok az akta és kevés az ember” — válaszolt a hivatalnok Madách-czitátummal.

Biztos siker. Semmi nem teszi népszerűbbé a hírlapot, mint az, ha jó tanácsokat osztogat. Egy vidéki olvasó azt kérdezte lapjától, miként kerülhetné el, hogy a legyek ellepjék czukorszelencczéjét. Feleletül azonnal ezt nyerte:

— Töltsé meg ön czukorszelencczéjét konyhasóval.
Egy házaspár regénye. Egy házaspár regényes történetéről kapunk hírt Pétervárról. Ez a történet tulajdonképpen nem annyira regényes, mint inkább operaszerű s ha Wagner eszébe és Verdi fiatalkorában történnék, föltétlenül csinálhatnák belőle operaszöveget. Épen nekik való lett volna. Arról szól ez a hír, hogy egy fiatal ember husz év előtt megismerkedett egy szép lánnyal, akit aztán el is vett. A boldog házasság élet azonban nem tartott sokáig. Mindinkább kiélesedtek a házastársak ellentétes vonásai és az ellenségeskedés egyre növekedett köztük. A férj végre is megunt a dolgot és régi vágyának kielégítésére — kolostorba vonult valahol a szmoleuszi kormányzóságban. Az asszony eleinte örült ennek a megoldásnak és mohón élvezte a szabadságát. De ez az öröm se tartott sokáig. A fiatal asszony megsomlórt a szabadságtól és — zarándoklásra adta magát. Zarándok-utjában betévedt abba a kolostorba is, ahol hajdani férje vezekelt világi életében elkövetett bűneit.

Az asszony imádságba mélyedve térdelt az oltár előtt s a férj, akinek időközben hosszú fehér szakálla nőtt, kíváncsian nézte őt. Mikor elvégezte ájtatosságát az asszony, tekintete az urára esett és ő sem ismert rá. Valami homályos sejtés derengett elméjében, hogy valahol már látták egymást az életben. Végre is ráismertek egymásra. Az asszony könyörgött férjének, hogy kezdjenek együtt új életet, a férj azonban nem hallgott rá.

— Ha akkor nem fértünk össze, mikor még fiatalok voltunk, most már csak maradjunk így. Én jól érzem magamat e szentelt falak között, te keresd máshol a boldogságodat és szerencsédet.

Az asszony keserves zokogással hagyta el a kolostort, ahova megenyhülés végett tért. Hosszu fehér szakállu szerzetes, zarándok-asszony, kolostor és rezignáció: valóságos opera-szűz.

Különös betegség. A „Vracs” nevű orosz orvosi szak-közöny különös betegségről emlékszik meg, melyet egy Bergstein nevű moszkvai ideg orvos figyelt meg. Egy szakácsné, aki egy darab csomagoló papírost elgondolkozva a szájába vett és lenyelt, ettől fogva oly erős vágyat érzett eme „táplálék” iránt, hogy úgy szólván minden más élelmiszer iránt utálatot érzett, és nem lehetett rábírní, hogy más ételt vegyen magához, mint csomagoló papírost. Ha ezt megtagadták tőle, roppant szomorú lett és erős lehangoltság vett erőt rajta. A csomagoló papír helyett, melynek tudvalevőleg homok-íze van, a szakácsné csakhamar homokot evett in natura, és pedig napról-napra nagyobb mennyiségben. Természetesen súlyos emésztési zavarok állottak be és a páciens nemsokára csupa csont és bőr lett. Végre ő maga fordult bajával egy moszkvai ideggyógyintézethez. Itt aztán azzal próbálták kigyógyítani, hogy megvonták tőle kedvenc táplálékát, a homokot. És ekkor a betegnél ugyanazokat a tüneteket észlelték, mint aminőket a morfinistáknál és alkoholistáknál tapasztalnak, ha azokat szenvedélyük tárgyát megfosztják. Hogy a gyógyódnak annál biztosabban meglegyen a kívánt sikere, a betegnek az ablakhoz sem volt szabad mennie, hogy a kert homokjának látása újból föl ne ébressze benne az utána való vágyakozást. Végül állapota annyira javult, hogy különös szenvedélye megszűnt és a legszebb homokos uton is végig-

haladhatott, anélkül, hogy az vágyat keltett volna benne a homokévré. Ezután ismét rendszeres táplálkozhatott.

Jó tanács. Egyik tanítványa azt kérdezte az egészség-tanár előadótól, miként kerülhetné ki a fővárosi ivóvíz káros hatását? Nagyon elbámult, mikor a tanár azt felelte:

— Először főzze meg a vizet, szűrje által, azután igyék sört.

Közgazdaság.

Nehány szó a csalamádé-termelésről.

Az állattenyésztés fellendülésével, melyet manapság a mezőgazdasági válság leküzdésére egyik lehathatónyabb tényezőként emlegetnek, takarmánytermelésünknek a szántóföldre való vitele is jelentékenyebb emelkedést mutat, mert rájöttek gazdáink arra, hogy az utóbbi felkarolása nélkül az előbbi sem virágozhat a legelő- és rétterületek folytonos apadása mellett.

A szántóföldön termelt takarmányok közül legnagyobb jelentőségre a csalamádé emelkedett, amely nélkül ma egy virágzó tejgazdaságot elképzelni sem lehet. Valamennyi mesterséges takarmányt túlszárnyalja a csalamádé, nem annyira minősége, mint inkább azon körülmény miatt, hogy igen nagy tömegű, s helyes kaszálás mellett igen izletes takarmányt szolgáltat, s hogy előállítására semmi különös nehézséggel nem jár. Vanak ugyan sokan, kik azt állítják, hogy nem sokat ér a csalamádé, mert nagyban termelése gyors megfásodása miatt kivihetetlen. Ez állítás azonban nem felel meg a valóságnak, mert az, aki megkísérelte gazdaságában kétféle csalamádénak, t. i. korai és késeinek termelését, meggyőződhetett arról, hogy a megfásodás kikerülhető. Korai és késői csalamádéval állandóan biztosíthatjuk állataink részére a nyári zöld takarmányt. Korainak a székelly tengeri s a cinquantin késeinek a főfogó a legmegfelelőbb. A fajtán kívül a csalamádé értékét a vetés mellett mindig értékesebb, száraz anyagban bővelkedőbb termény nyeretik, mint a ritka vetés mellett. Sűrű vetés mellett a takarmány mennyisége is több, s különösen az értékesebb levélrész. Egyébként a mennyiséget a trágyázás is nagyban elősegíti, illetve befolyásolja, mert a csalamádé nemcsak megtűri, de határozottan meghajálja a trágyázást. Jó erőben levő talajt kiván olyant, mely könnyen felvehető növényi tápanyagban bővelkedik. E könnyen felvehető tápanyagot legegyszerűbben műtrágyák segítségével adhatjuk meg, melyek közül kissé kötöttebb talajon a chili-salétrom, lazább talajon a kénsavas amon s ezenkívül mindkettőn a szuperfoszfát igen jó hatást eredményez. Előbbiekből kat. holdanként 40—45 klgmot szórhatunk el tavasszal, utóbbiból pedig 120—150 klgmot őszszel.

A termés mennyiségére a talaj előkészítése is befolyást gyakorol. Az őszi mély szántás ugyszólván elmaradhatlan, mert a gyökérszet terjedése s a növénynek a szárazságtól való védelme első sorban a tényezőktől van függővé téve.

Vetésének ideje áprilistól május derekáiig tart, s amennyiben késő ősze is öhajtuk magukat biztosítani, leghelyesebb a vetést megszakítással 7—10 napos időközökben végezni, a megfelelő korai és késői fajták felhasználásával. 10 cm. sortávolság mellett körülbelül 120 liter vetőmagot szükségesünk, melynek elszórása után a földet egy könnyű hengerrel megjárjuk. Kikelés után egy boronálás igen hatásos eredményt szül.

Kaszálásának idejét a buga megjelenése határozza meg. A kaszálással késni nem jó, mert minősége silányabb lesz, s az állatok érintetlenül hagyják.

Vetőmagvak.

(Mauthner Ödön tudósítása.)

Téli búkköny, téli borsó és homokbúkkönynek folytatolag is jó keresletük volt és a bióherének is élénk forgalmát láttuk. A külföldről beérkezett tudósítások szerint az eddig aratott fűmagvak jó termést nyújtanak. Majdnem az összes termelési helyekről hasonló kedvező értelemlé jelentések érkeztek.

Csarnok.

Az ezredorvos álma.

— A Közérdek számára írta: Kristóf György. —

Valahány ifjú szerencsésen tulesett az érettségi vizsgálaton, mind azt hiszi, hogy ő a világon a legnagyobb ur. Szabad neki mindenféle komolyan udvarolni, a lányok körül legyekedni; komoly emberekkel vitába érszkedni (a legyőzött természetesen mindig ő marad); adni az élet komoly emberét. És csakugyan a körülmények is azt mutatják, hogy „számít”. A lányok

érdekkel tudakozódnak, hogy micsoda multságokon vett részt, ismeri-e a cotillont s más efféle szalon-táncot. (Mindenesetre; hisz a maturához tartozik ez is.) A mamák s a taták a választott életpályá felől kérdezősködnék, megígérve egyszer mind becses pártfogásukat a jó tanács mellett. S mindez azt mutatja, hogy az érettségi zsebében hordozó nagymenyű hajtása a hazának komoly parthie-jelölt. Ezt mindenik jól tudja s bizonyos felsőbbégsz érzetében játsza a parthie szerepét. (Pedig bizony a szegény maturatus is csak egy olyan semmi, akiből még lehet valaki.) Ha már ilyen nagy és fontos tényezőnek tekintik ismerőseinek koszorúja, még álmódni is nagyokat álmodik. Tudni való ugyanis, hogy érettségi előtt csak „elégéges”, „elégtelen” jelzőkről, szigorú professor urakról, Horatiusról (az örök világosság fényeskedjék neki!), megbukásról s több ilyen haszontalanságról álmodott s boszankodva mormogta reggelente: Még aludni sem lehet tőlük nyugodtan.

Hanem érettségi után ez is megváltozik.

Mindent, mi az eltelt iskolai életre emlékeztet, a feledés sűrű és nehéz fátyla borít el s álmában többé nem lát szekundáral fenyegető professor urakat ijesztő, rémséges alakba burkoltan járkálni maga körül, hanem mint csinos bakficsokkák, mulató hölgyek társaságának központja és megbecsült, kényeztetett tagja gyönyörű jeleneteket él át s legszebb vágyait és reményeit megvalósulni érzi.

Igy járt az én orvosi pályára készülő maturáns barátom is, kivel a következő multságos, rá nézve kellemes álom ingerkedett, amint azt ő nekem elbeszélte.

„Ezredorvos voltam; a hadsereg jobbik része s ebben ezredem is központosítva volt egy kis vidéki város körül. Nagy és meleg napokat éltünk, mert királygyakorlat tartott izgalomban nem csak bennünket, hanem az egész környeket. Nekünk tisztelnek a magánházak adtak kényelmes és barátságos otthont. Én mintha épen X. családnál voltam volna elszállásolva, hol két bájos leány fűszerezte mosolyával s barátságos szavával pihenésem a nehéz napi fáradság után. A kisebbik leányt — a kedves Ilonkát — még diák korom óta nagyon szerettem s így valóságilag mintha a meenyország táruult volna fel előttem. Társalgás közben természetesen csak a legközönségesebb tárgyakról folyt a beszéd, de mi kettesként tudtunk a szemünkkel is beszélni s egymás gondolatát megértettük. Így tartott ez néhány napon keresztül. Hanem egyszer csak vége lett a hadgyakorlatnak s vége a mi boldog és feledhetetlen együttlétünknek is. Ki volt adva a rendelet, hogy másnap korán reggel minden ezred induljon állandó lakóhelyére. Soha ennél elfszomorított hirt! Végét veti egyszerre minden boldogságomnak, eltemeti mindazt, ami lelkem felvidíthatja, hogy boldogságom sirhautjára borulva nekem a nehéz bánat keserű könnyeit kelljen öntenem.

Nem, ez nem fog így történni!

Az utolsó este vacsora után elmegyek ezredemhez, előadom a helyzetet s kérem, hogy adjon egy heti szabadságidőt, amíg Ilonkám kezét megkérem.

Az ezredes nemesszivű férfi, de szigorú katona volt. — Én önnök — felelte kérésre — egy heti szabadság helyett egész életében tartó fogságot adok — s ezzel elbocsátott.

Kétségbeesetten tértem vissza lakásomra. A szomorúság egészen levert. Szabadság helyett örökös fogság. No, ugyan szépen vagyunk. De ugyan mivel érdemeltem meg? Visszaidéztem egész katonai multamat s bármennyit is töprengtem, nem találtam semmi olyast, ami büntetést vonhatna maga után. Egyetlen egy hibám volt: az, hogy Ilonkát szerettem lángoló, heves szerelemmel. Ilyen hibára pedig nincs a büntető codexben paragrafus. De különben is eléggé megvert az ég, hogy ime most el kell válnom — tán örökre — szerelmem tárgyától. Ez utóbbi gondolat kintott egész éjjel. Megfeledkezve a kardbojt méltóságáról s becsületéről, elhalmoztam a kapukilincstől a gyertyatartóig csókjaimmal mindazt, amiről feltettem, hogy Ilonkám bájos kezei érintették vagy csak érinthetni fogják. Nem menekült meg csókjaim árjától semmi.

Valahogy szobámba botorkáltam s lefeküdtem. Alvásról szó sem lehetett, egész éjjel hánykolódtam. Négy óraker kellett megvizsgálnom a legénységet, de már két óraker talpon voltam. Minthogy Ilonkák nem is gondolhatták, hogy én oly korán kelek, nem bucsuzhattam el tőlük személyesen. Hanem csókjaimmal fordított sorrendben ismét elhalmoztam mindent. És ez oly jól esett nekem. Legalább nem kelle az elválás keserű és kínos perceit átzenvednem. Négy óráig kiboroltam a városban. Pontban négykor vizsgálatot tartottam a legénység egészségi állapotá felett. Egy dobos és jó magam kivételével mindnyája viruló jókedvben és egészségben volt, mert örvendek, hogy vége van a fáradságos multságoknak; engem pedig az gyötört, hogy

